

Õiguskantsler

Teie 27.05.2017 nr

Meie 16.06.2017 nr 6-1/170779/1702627

Sundosa pärimise regulatsiooni põhiseaduspärasus

Lugupeetud []

Kirjutasite, et Teie hinnangul on [pärimisseaduse](#) (PärS) § 104 (sundosa pärimine) vastuolus Eesti Vabariigi [põhiseaduse](#) (PS) §-ga 28, kuna ei arvesta puudega isiku ja lasterikka pere vajadustega ning võimaldab jätta nad abita. Samal põhjusel näete ka sundosa pärimise regulatsiooni vastuolu [ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni](#) (PIÕK) artikliga 28.

Saan Teie murest puuetega inimeste ja lasterikkaste perede toimetuleku pärast aru, ent sundosa pärimise regulatsiooni ei saa pidada PS §-ga 28 või PIÕK artikliga 28 vastuolus olevaks.

PS § 28 lg 4 sätestab, et lasterikkad pered ja puuetega inimesed on riigi ja kohalike omavalitsuste erilise hoole all. PIÕK § 28 sätestab riigi kohustuse tagada puuetega inimestele küllaldane elatustase ja sotsiaalne kaitse. Kumbki neist sätetest ei kirjuta riigile ette kuidas täpselt lasterikkaste perede ja puuetega inimeste kaitse tagada tuleb. Riigil on suur kaalutusõigus meetmete valimisel, mis aitavad neid eesmärke täita. Näiteks võib riik vastavalt oma võimalustele kehtestada erinevaid sotsiaaltoetusi, soodustada puuetega inimeste töөлkäimist vms.

PS § 32 lg 4 tagab inimese õiguse pärandada testamendiga oma vara isikutele, kellele ta seda soovib. See tähendab, et pärandist võivad ilma jääda isikud, kes oleksid pärinud vara siis, kui pärimine oleks toimunud seaduse järgi. Õigus vabalt oma vara pärandada seondub inimese põhiseadusest tuleneva õigusega otsustada ise vabalt oma vara üle.

Põhiseadusest tulenevalt pole õigus vabalt oma vara üle otsustada siiski absoluutne õigus. Põhiseadus lubab seadusega seda õigust piirata. Samas ei tohi piirang oma vara vastavalt soovile pärandada olla pärandaja jaoks ülemäärane, vaid see piirang peab olema põhjendatud, nt lähtuma vajadusest kaitsta mõne teise isiku huve.

PärS § 104 lg 1 sätestab inimeste ringi, kellel on õigus saada pärandvara arvel raha siis, kui nad on testamendiga või pärimislepinguga pärandist ilma jäetud või on nende pärandiosi vähendatud võrreldes sellega, mille nad oleksid saanud seadusjärgse pärimise korral. Sellist õigust nimetatakse õiguseks sundosale pärandist. Sundosa saajaks võib olla alaneja sugulane (laps, lapselaps), vanem või abikaasa. Siiski on sama sätte järgi õigus sundosale üksnes siis, kui pärandajal oli oma surma hetkel selle isiku suhtes [perekonnaseadusest](#) tulenev kehtiv ülalpidamiskohustus. See, kui isik on puudega või paljude laste vanem või on ise laps paljulapselisest perest, ei ole iseenesest sundosa saamise alus. Elus võib olla nii, et lapsel on küll

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

puue ja ta on töövõimetu, kuid tal on piisavalt elatusvahendeid (sissetulek puudetoetuse või muu riigi makstava toetuse näol, muu vara jne) ja vanem ei pea teda ülal pidama. Sellisel juhul on õigustatud, et vanema surma korral ei pea laps tema vara arvel ka midagi saama, kui vanem otsustas lapse pärandist ilma jätta.

PärS § 104 lg-st 1 tuleneb, et sundosa saab nõuda pärijatelt. Seega kui inimene arvab, et ta peaks saama sundosa, tuleb selle nõudega pöörduda selle isiku või isikute poole, kellele pärandaja oma vara jättis. Kui tekivad lahkarvamused, on õigus pöörduda [kohtusse](#).

Selgitan veel, et õiguskantsleri [seisukohad](#) avalikustatakse Õiguskantsleri Kantselei kodulehel, välja arvatud siis, kui isikuandmete kaitse vajadusest tingituna seda teha ei saa.¹

Loodan, et selgitusest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee

¹ Sundosa pärimise kohta vt [seisukoht](#).